

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Jeugdbeschermingsregio Utrecht - Flevoland

**Eemland, Flevoland, Food Valley, Lekstroom,
Utrecht Stad, Utrecht West, Zuidoost Utrecht**

*Regiorapport vervolgtoezicht kwetsbare kinderen
onvoldoende beschermd*

De accounthoudende wethouder aan het woord namens de jeugdbeschermingsregio Utrecht:

Op deze punten uit het rapport zijn we trots:

Met de doorbraakaanpak hebben we een flinke verbetering gemaakt met het tijdig inzetten van passende hulp en ondersteuning voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. Dat is te danken aan de extra inzet van de professionals bij de GI's, zorgaanbieders en gemeenten die hiervoor de handen ineen hebben geslagen. We zijn blij dat meer kinderen passende hulp krijgen, maar zien dat er meer nodig is. Daarom hebben we de doorbraakaanpak op een andere manier voortgezet en zetten we in op het landelijk scenario van vereenvoudiging. De problemen zijn weerbarstig, maar samen zijn we erin geslaagd om in korte tijd goede resultaten te behalen en hebben een basis gelegd waarop we voortbouwen.

Met deze punten uit het rapport gaan we aan de slag:

Het werk is niet af, dus we zetten door met het verbeteren van de samenwerking van jeugdigen, gezinnen, zorgpartijen en GI's. We werken verder aan de betere beschikbaarheid van schaarse zorg en werken toe naar de vernieuwing van de jeugdbescherming conform het landelijk scenario. Hiervoor werken we bovenregionaal nauwer samen zodat we beter en sneller van elkaar kunnen leren over hoe we de jeugdbescherming eenvoudiger en transparanter kunnen organiseren, zodat de kinderen en gezinnen sneller de ondersteuning krijgen die nodig is.

Wat gaan jeugdigen en ouders hiervan merken?

Zij zullen sneller de ondersteuning ontvangen die in afstemming met hen nodig en passend wordt geacht. De uitvoering van de jeugdbescherming zal voor hen transparanter worden en sneller kunnen worden uitgevoerd, naarmate meer vorm wordt gegeven aan het landelijk scenario van de kind en gezinsbescherming.

Samenvatting

Dit rapport maakt deel uit van het toezichttraject *Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd* van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: inspecties). In de voortgangsrapportage van oktober 2020 hebben de inspecties gevraagd om een doorbraakaanpak voor alle kinderen met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel. Deze aanpak moet ertoe leiden dat elk kind met een dergelijke maatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer, tijdig een gedragen koers en tijdig passende hulp krijgt. Dit rapport van de inspecties geeft antwoord op de vraag of de jeugdbeschermingsregio Utrecht / Flevoland hierin is geslaagd.

Bevindingen en conclusies

Tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers

De jeugdbeschermingsregio Utrecht / Flevoland is er grotendeels in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor deze kinderen. Een groot knelpunt voor de Gecertificeerde Instelling (GI) SAVE is het vasthouden van personeel; een probleem dat zichtbaar is in de gehele jeugdhulp sector. In positieve zin valt op dat SAVE meer is gaan sturen op de norm "tijdig een gedragen koers" dan voor de start van de doorbraakaanpak, hetgeen heeft geleid tot een andere dynamiek tussen jeugdbeschermers, ouders en kinderen. SAVE kenmerkt zich door een open houding en toont bereidheid om met partijen samen te werken.

Tijdig passende hulp

De jeugdbeschermingsregio Utrecht / Flevoland is er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel. De doorbraakaanpak in de regio's heeft onvoldoende tot het gewenste resultaat geleid. Het knelpunt in de regio Utrecht zit vooral in de tijdigheid waarmee de hulp wordt ingezet. Het ontbreekt in deze regio aan een toereikend aanbod van (hoog)specialistische hulp voor jeugdigen met een zeer complexe hulpvraag. Dit leidt tot lange wachtlijsten bij jeugdhulpgeaanbieders. Daarnaast bestaat er in sommige gemeenten bemoeienis met de indicatiestelling van SAVE. Deze bemoeienis heeft ook een belemmerende werking op het tijdig inzetten van passende hulp voor het kind. Het is de inspecties gebleken dat jeugdbeschermers in de regio Flevoland veel tijd kwijt zijn met gemeentelijke aanmeldprocedures voor hulp; een gebrek aan uniformiteit bemoeilijkt de tijdige inzet van passende hulp.

Voor het inzetten van passende hulp bestaan er multidisciplinaire samenwerkingsvormen in de regio's, waarbij er een gezamenlijke verantwoordelijkheid wordt uitgedragen door betrokken partijen. Tevens is er (boven)regionaal een ontwikkeling ingezet naar een versimpeling van het veld van jeugdhulpgeaanbieders rond de beschikbaarheid van (hoog)specialistische jeugdhulp.

Vervolg

Tijdig een vast jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft SAVE af. Over de landelijk werkende GI's (William Schrikker Stichting Jeugdbescherming en Jeugdreclassering en het Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering) rapporteren de inspecties wat betreft deze normen op geaggregeerd niveau in het landelijke rapport.

Tijdig passende hulp

De geconstateerde positieve regionale ontwikkelingen en bevorderende factoren, zijn van dien aard dat de inspecties er voldoende van uit kunnen gaan dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio Utrecht, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties verwachten dat de jeugdhulpregio's, de GI's, hun opdrachtgevers, lokale teams en zorgaanbieders binnen de jeugdbeschermingsregio alsnog aan deze norm voldoen en belemmeringen om aan de norm te voldoen wegnemen.

De inspecties volgen het bovenstaande vanuit het reguliere toezicht.

De inspecties zien tot slot dat er landelijk belemmeringen zijn in het tijdig bieden van passende hulp. De inspecties spreken de stelselverantwoordelijke ministers hierop aan in het landelijke rapport.

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	6
1.1 Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd.....	6
1.2 Doorbraak nodig voor kinderen met een maatregel	6
1.3 Opzet van het onderzoek	6
2 Beschrijving van de jeugdbeschermingsregio	8
2.1 Beschrijving jeugdbeschermingsregio	8
2.2 Beschrijving betrokken GI's	8
3 Indruk na de monitoringsfase.....	10
3.1 Beschrijving Utrechtse doorbraakaanpak.....	10
3.2 Beeld op basis van de monitoring.....	11
4 Resultaten van de praktijktoets	12
Bevindingen	12
5 Conclusie.....	18
5.1 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers.....	18
5.2 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp.....	18
5.3 Vervolg.....	19

1 Inleiding

Dit rapport van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: inspecties) geeft antwoord op de vraag of elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel¹ in de jeugdbeschermingsregio² Utrecht-Flevoland tijdig een vaste jeugdbeschermer, tijdig een gedragen koers en tijdig passende hulp krijgt.

1.1 Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd

In het najaar van 2019 hebben de inspecties in het rapport en signalement met de titel [Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd](#) respectievelijk [Jeugdbeschermingsketen in gevaar](#) geoordeeld dat de wijze waarop jeugdbescherming en jeugdreclassering op dat moment werd uitgevoerd niet acceptabel was. De inspecties oordeelden dat de overheid onvoldoende haar verantwoordelijkheid nam om kinderen te beschermen die ernstig in hun ontwikkeling werden bedreigd. Daarnaast constateerden zij structurele problemen die ertoe leidden dat de jeugdbeschermingsketen maximaal onder druk stond.

De inspecties vonden dat er direct stappen moesten worden gezet die ertoe leidden dat kwetsbare kinderen zonder vertraging hulp zouden krijgen. Hierop hebben de inspecties een intensief toezicht traject ingezet.

1.2 Doorbraak nodig voor kinderen met een maatregel

In 2020 en 2021 volgden de inspecties de activiteiten die moeten leiden tot een directe verbetering op de korte termijn en structurele verbetering op de langere termijn.

In de [voortgangsrapportage](#) van oktober 2020 deden de inspecties verslag van de eerste bevindingen. De inspecties zagen dat er voor de langere termijn een positieve beweging in gang is gezet, maar stelden tegelijkertijd vast dat de jeugdbescherming en jeugdreclassering nog niet op orde waren. Om die reden hebben de inspecties gevraagd om een doorbraak te forceren voor alle kinderen met een jeugdbescherming of -reclassering maatregel door middel van een onorthodoxe actiegerichte aanpak.

De doorbraakaanpak moest ertoe leiden dat voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel *tijdig een vaste jeugdbeschermer* wordt toegewezen, *tijdig een gedragen koers* is uitgezet en dat *tijdig passende hulp* wordt ingezet die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico. En dat daarmee de uitspraak van de rechter tijdig wordt uitgevoerd.

1.3 Opzet van het onderzoek

Monitoring

Van oktober 2020 tot februari 2021 hebben de inspecties de doorbraakaanpak van elke jeugdbeschermingsregio gemonitord door frequente gesprekken met accounthoudende wethouders

De bescherming van kwetsbare kinderen: een overheidstaak

Ieder kind heeft recht op bescherming tegen mishandeling. Hieronder vallen alle vormen van lichamelijke en geestelijke mishandeling, verwaarlozing en (seksueel) misbruik. Zowel in het gezin als daarbuiten. De overheid is verplicht maatregelen te nemen om kindermishandeling te voorkomen. Ook moet de overheid zorgen voor opvang en behandeling van kinderen die hiervan slachtoffer zijn (artikel 19 IVRK).

¹ Hiermee worden zowel de jeugdbeschermings- als ook de jeugdreclasseringsketen bedoeld.

² De inspecties zijn bij het toezicht in de regio's uitgegaan van de gebieden waarbinnen een regionale gecertificeerde instelling werkzaam is en benoemen deze gebieden in het rapport als 'jeugdbeschermingsregio'.

Voor de meeste jeugdbeschermingsregio's komen deze grenzen overeen met de provinciegrenzen van één of twee provincies. In Noord- en Zuid-Holland zijn twee regionale gecertificeerde instellingen werkzaam.

of afgevaardigde ambtenaren te voeren. In deze gesprekken werd telkens de stand van zaken omtrent bovengenoemde normen en de doorbraakaanpak besproken.

Verdiepende praktijktoets

In februari en maart 2021 hebben de inspecties tijdens de verdiepende praktijktoets getoetst of kinderen met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel tijdig een jeugdbeschermer, gedragen koers en passende hulp hebben. Dit hebben zij gedaan door middel van dossiertoetsen en gesprekken met kinderen, ouders en jeugdbeschermers/jeugdreclasserders.

In dit rapport staan de resultaten en conclusies van de monitoring en de verdiepende praktijktoets.

2 Beschrijving van de jeugdbeschermingsregio

2.1 Beschrijving jeugdbeschermingsregio

Jeugdbeschermingsregio Utrecht –Flevoland bestaat uit de provincies Utrecht en Flevoland. Deze regio is verdeeld in zeven jeugdhulpregio's, te weten Eemland, Food Valley, Lekstroom, Utrecht Stad, Utrecht West, Zuidoost Utrecht en Flevoland. In deze jeugdhulpregio's zijn 26 gemeenten uit Utrecht en zes gemeenten uit Flevoland verantwoordelijk voor preventie, jeugdhulp en de uitvoering van de kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering.³ Er zijn verschillen zichtbaar op regio en gemeentelijke niveau, zoals de jeugdproblematiek en de financiële inrichting en organisatiestructuur van de jeugdhulp. In dit rapport wordt, indien relevant, een onderscheid gemaakt tussen de zes Utrechtse regio's en regio Flevoland.

Er is een groeiende ontwikkeling zichtbaar in regionale en bovenregionale samenwerking met als doel het zorglandschap te versimpelen, efficiënter te maken en te verbinden. Er wordt ook ingezet op een vereenvoudiging van en samenwerking in de keten. In de provincie Utrecht bestaan er verschillende samenwerkingsverbanden die de toegang en realisatie van jeugdzorg tot stand brengen. Er zijn afspraken gemaakt met een groep van zorgaanbieders over de beschikbaarheid van zorg. Sinds 2020 vormen in Utrecht stad de multidisciplinaire zorgplatforms Spoor030 en Koos Utrecht de voorportalen, waarin verschillende contracteerde hulpaanbieders zijn geclusterd. Spoor030 biedt specialistische jeugdhulp in het oostelijke gedeelte van Utrecht. Koos Utrecht werkt samen met vrijgevestigde praktijken in of dichtbij de gemeente Utrecht. Yeph is een samenwerkingsverband in Midden-Nederland tussen drie regionale specialistische jeugdzorgorganisaties, Youké, Pluryn en 's-Heeren Loo.⁴ Yeph komt in beeld wanneer jeugdhulp met verblijf noodzakelijk is. In jeugdhulpregio Eemland werken gemeenten samen met zeven jeugdzorgaanbieders van residentiële en ambulante jeugdhulp voor jeugdigen met complexe problematiek in het verband 'Breed Spectrum Aanbieders (BSA) Eemland'.⁵

In regio Flevoland wordt een transformatieplan voor 2019-2021 geïmplementeerd, waarin men (beleidsmakers) streeft naar een gestroomlijnde ketensamenwerking. Vanaf 2019 is er een Samenwerkingsverband voor Jeugdhulp met verblijf (hierna: het SWV) opgericht dat verantwoordelijk is voor het leveren en financieren van alle verblijfszorg in de regio.⁶ Hieronder vallen ook de pleegzorg, jeugdzorg plus en intensieve ambulante jeugdhulp als alternatief voor de verblijfsvormen. Het SWV heeft een meerjarig inkoopcontract met de regio Flevoland, waarbij de opdracht is om te transformeren naar meer intensieve ambulante zorgvormen en minder jeugdhulp met verblijf. De regio wil zich op deze manier richten op de actielijn uit het landelijk Actieprogramma Zorg voor de Jeugd om meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien.⁷ In het SWV werken drie grote jeugdhulporganisaties samen, namelijk Triade-Vitree, 's-Heeren Loo en Pluryn. Zij maken gezamenlijk de match tussen het kind en passende hulp. Aanmeldingen voor hulp lopen via de lokale teams van de gemeenten of de GI's, die daaropvolgend de aanvraag bij het SWV neerleggen. De zes gemeenten hebben ieder hun eigen aanmeldprocedures.

2.2 Beschrijving betrokken GI's

De zes Utrechtse regio's en regio Flevoland hebben de GI SAVE meerjarig gecontracteerd om uitvoering te geven aan de jeugdbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. SAVE maakt onderdeel uit van Samen Veilig Midden-Nederland (SVMN) en bedient een brede doelgroep kinderen en jongeren.⁸ SAVE is tevens hoofdaannemer en heeft een samenwerkingsovereenkomst

³ Zie hoofdstuk 2 van de Jeugdwet 2015.

⁴ Yeph biedt specialistische jeugdzorg in 16 gemeenten in de provincie Utrecht, namelijk in De Bilt, Bunnik, Houten, IJsselstein, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, De Ronde Venen, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Vijfheerenlanden, Wijk bij Duurstede, Woerden en Zeist.

⁵ Dit zijn de aanbieders: De Rading, GGZ Centraal/ Fornsese, Leger des Heils, Pluryn, 's Heeren Loo, Timon en Youké.

⁶ Het SVW wordt ook wel 'Jeugdcentraal Flevoland' genoemd.

⁷ Zie VWS et al., *Actieprogramma Zorg voor de Jeugd*, april 2018, pp. 25-30.

⁸ SVMN bestaat uit twee werkmaatschappijen, namelijk Veilig Thuis Utrecht en SAVE.

met twee andere GI's, namelijk het Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering (hierna: LJ&R) en de William Schrikker Stichting Jeugdbescherming en Reclassering (hierna: WSS). LJ&R en WSS zijn werkzaam in heel Nederland als landelijk werkende GI. LJ&R heeft als specifieke doelgroep gezinnen en jongeren die vastlopen in complexe situaties en met meervoudige en vaak langdurige problematiek. WSS biedt ondersteuning en hulp aan kinderen met een (verstandelijke) beperking of een chronische ziekte, en/of aan kinderen van ouders met een beperking. Ten slotte is GI Briedis Jeugdbeschermers (hierna: Briedis) actief in de regio's als een landelijk opererende coöperatie van zelfstandige jeugdbeschermers. Briedis richt zich op de brede doelgroep.⁹ Naast de GI's zijn er meerdere ketenpartners actief in de jeugdbeschermingsketen, zoals de Raad voor de Kinderbescherming (hierna: RvdK), Veilig Thuis en lokale wijkteams van de gemeenten. In de jeugdstrafrechtketen wordt samengewerkt met, onder meer, Halt, de politie, het Openbaar Ministerie en de rechtbank Midden-Nederland.

⁹ Op 12 april 2021 heeft het Keurmerkinstuut aan Briedis een beëindigingscertificaat verstrekt voor de periode van zes maanden vanwege geconstateerde afwijkingen van het normenkader. Kinderen die door Briedis worden begeleid, worden binnen deze periode overgedragen aan een andere GI.

3 Indruk na de monitoringsfase

Tijdens de monitoringsfase van oktober 2020 tot en met februari 2021 voerden de inspecties drie gesprekken met een beleidsmedewerker die als contactpersoon is aangewezen voor jeugdbeschermingsregio Utrecht-Flevoland vanuit de accounthoudende¹⁰ gemeente Utrecht, en één gesprek met beleidsmedewerkers van de gemeenten Almere en Lelystad. Bij het tweede en derde gesprek met de contactpersoon voor Utrecht was tevens een bestuurder van SVMN aanwezig. Tijdens deze gesprekken bespraken de inspecties en de regio's de stand van zaken omtrent de bovenstaande normen en de doorbraakaanpak.

3.1 Beschrijving Utrechtse doorbraakaanpak

De jeugdbeschermingsregio Utrecht heeft in de vorm van een 'versterkplan' vormgegeven aan de doorbraakaanpak. Dit versterkplan bevat ontwikkelopgaven voor verbeteringen naar aanleiding van de 'foto' van SAVE.¹¹ Het plan adresseert knelpunten rondom personeel, keten- en wachtlijstproblematiek, samenwerking tussen netwerkpartners en financiële randvoorwaarden.¹² Met betrekking tot dit laatste punt, geven de gemeenten aan onvoldoende financiële middelen te hebben om de verbetermaatregelen optimaal te kunnen implementeren. Slechts een minimale versie is mogelijk binnen het financiële kader dat er ligt.

"Een herijking van de caseload norm, extra investeringen in opleiding, reflectie en extra cliëntgebonden tijd zijn nodig en kunnen binnen de huidige afspraken van gemeenten en GI's deels gerealiseerd worden tot een "krappe voldoende", het basisniveau wordt gehaald. Het ontbreekt de gemeenten aan middelen om het tot het niveau van een ruime voldoende te tillen." *Accounthoudende regio Utrecht en SVMN, versterkplan, 2020, p. 2.*

Het versterkplan is een aanvulling op de bredere verbeterplannen die eerder zijn ingestoken in samenwerking met de Utrechtse regio's, SVMN en deels de RvdK. In de Utrechtse regio's zijn multi-stakeholder dialoogsessies gehouden met gemeenten, SVMN, WSS en de RvdK waar is gesproken over het samenwerken in een team model in de jeugdbeschermingsketen in tegenstelling tot een estafette-model, en de rollen van alle betrokken stakeholders in het ketenproces. Sinds 2019 effectueert SVMN een veranderagenda waarin wordt ingezet op, onder meer, het versterken van het vertrouwen van cliënten, burgers en professionals in SVMN, het partnerschap met ketenpartners en opdrachtgevers, en het versterken van het lerend vermogen van SVMN.¹³

Ten behoeve van de doorbraakaanpak hebben de regio's gewerkt aan de hand van een lijst van kinderen die wachten op een doorbraakaanpak. In de regio's is er een standaard werkwijze geïnitieerd, namelijk dat een lokaal team met professionals aan doorbraak- of maatwerktafels per casus bespreekt wat passende hulp is voor het betreffende kind en hoe dit kan worden ingezet, *i.e.* samen duiden, samen komen tot een oplossing en gezamenlijke verantwoordelijkheid. Deze structuur met casuïstiek gesprekken tijdens overlegtafels om kinderen aan de juiste hulpverlener te koppelen, bestond al wel gedeeltelijk. De crux is volgens de gesprekspartners in de monitoringsgesprekken dat professionals elkaar weten te vinden wat betreft de aanpak en de casuïstiek. Netwerkpartners komen gezamenlijk tot een oordeel in plaats van 'over de schutting'.

¹⁰ Voor elke gecertificeerde instelling is binnen de jeugdbeschermingsregio een accounthoudende jeugdhulpregio aangewezen die naar andere jeugdhulpregio's acteert bij risico's van discontinuïteit.

¹¹ Jeugdzorg Nederland, Vereniging van Nederlandse Gemeenten (hierna: VNG) en het ministerie van Justitie en Veiligheid hebben een opdracht gegeven aan de jeugdbeschermingsregio's om per GI een 'foto' te maken waarin een overzicht wordt gepresenteerd van de knelpunten en verbetermogelijkheden als opmaat naar een gezamenlijke verbeteragenda.

¹² Zie Utrecht en SVMN, *Het "versterkplan" van de 6 Utrechtse jeugdregio's, regio Flevoland en de GI Samen Veilig Midden Nederland*, 15 april 2020, pp. 1-4.

¹³ SVMN, *Veranderagenda*, 22 mei 2019, pp. 1-6.

Wanneer een lokaal team niet een onderlinge consensus weet te bereiken, wordt opgeschaald naar een expertteam.

3.2 Beeld op basis van de monitoring

➤ **Tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers**

Over de GI's in jeugdbeschermingsregio Utrecht concludeerden de inspecties op basis van de bevindingen uit de monitorgesprekken dat er vertrouwen was dat vanuit aan de meeste kinderen met een jeugdbeschermings- of reclasseringsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer werd gekoppeld. Op basis van de monitoring kon geen uitsluitel worden gegeven of elk kind met een maatregel tijdig een gedragen koers had. De regio had in deze fase wel in beeld voor welke kinderen niet tijdig een gedragen koers was uitgezet. Zoals gezegd, in de doorbraakaanpak werd gewerkt met een lijst met namen van kinderen en een coördinatiegroep. Het was de inschatting van de regio's dat voor ongeveer 60% van de kinderen op deze lijst tijdig een plan van aanpak bestond. Of het plan van aanpak dan ook in samenspraak met het gezin tot stand kwam, bleef onduidelijk. De verdiepende praktijktoets, waarop hieronder wordt ingegaan, zou dit moeten uitwijzen.

➤ **Tijdig passende hulp**

Het beeld dat de inspecties op basis van de monitoringsgesprekken hadden was dat van een positieve ontwikkeling in jeugdbeschermingsregio Utrecht op het gebied van het organiseren van tijdig passende hulp voor kinderen met een maatregel. De inspecties hadden er (grotendeels) vertrouwen in dat kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp krijgen. De positieve ontwikkeling blijkt ook uit de cijfers van de GI's (SAVE, WWS en LJ&R), die een duidelijke afname laten zien van het aantal kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel die wachten op passende hulp, namelijk van 189 kinderen (Utrechtse regio's: 134 en regio Flevoland: 55) op 15 november 2020 naar 71 kinderen (Utrechtse regio's: 39 en regio Flevoland: 32) op 6 januari 2021.¹⁴ Duidelijk is het verschil in afname tussen de Utrechtse regio's en regio Flevoland, *i.e.* een afname van respectievelijk 71% versus 42%. Naar aanleiding van de cijfers heeft een extra gesprek plaatsgevonden met beleidsmedewerkers werkzaam in de regio Flevoland.

Sommige hulp bleek makkelijk te organiseren. Voor kinderen met complexe problematiek is het lastiger om hulp te organiseren, omdat er minder aanbod is. In andere gevallen werd een passend alternatief gevonden voor de hulp die in eerste instantie was gekozen door gezamenlijk naar een casus te kijken tijdens de georganiseerde doorbraaktafels. Positief is ook dat er een beter beeld is ontstaan over de beschikbaarheid van specialistische hulp in de regio's als gevolg van de verbeterde samenwerking en afstemming. Partijen bespreken nu intensief casuïstiek wat als een voordeel wordt ervaren door de betrokken partijen. Desalniettemin bestaan er verschillende structurele knelpunten, zoals personele en financiële tekorten, complexiteit van de doelgroep en onvoldoende (direct) beschikbare hulp die een risico vormen voor een normafwijking.

¹⁴ Informatie afkomstig van SAVE en de accounthoudende regio Utrecht ten behoeve van de landelijke monitor.

4 Resultaten van de praktijktoets

In dit hoofdstuk geven de inspecties hun conclusies uit de verdiepende praktijktoets weer per Jeugdbeschermingsregio en per norm. De inspecties hebben in deze regio 22 dossiers onderzocht, negen gesprekken met jeugdbeschermers gevoerd en negen gesprekken met ouders en kinderen.

Bevindingen

Norm 1	Tijdig een vaste jeugdbeschermer voor elke jeugdige met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel
	<p>Vast: De jeugdbeschermer blijft gedurende de uitvoering van de OTS verbonden aan het gezin, of de wisseling van jeugdbeschermer vindt voorspelbaar / op vaste momenten plaats (bijv. na de afronding van het plan van aanpak). Er is hooguit één wisseling wegens verloop of ziekte. Bij wisseling komt het gezin niet bij bureaudienst / wachtlijstbeheer terecht.</p> <p>Tijdig: Binnen vijf werkdagen nadat de GI in kennis is gesteld is een jeugdbeschermer aan het kind / gezin gekoppeld.</p>

Bevindingen

De jeugdbeschermingsregio Utrecht is er grotendeels in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elke jeugdige met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel.

Op basis van de monitoringsgesprekken verwachtten de inspecties dat aan de meeste kinderen tijdig een vaste jeugdbeschermer was gekoppeld. De inspecties hebben in totaal 32 casussen die tussen half november 2020 en 1 januari 2021 zijn gestart, beoordeeld op de *tijdige beschikbaarheid* van een jeugdbeschermer. Dit was in acht gevallen niet op orde. De inspecties hebben in totaal 34 casussen beoordeeld op de beschikbaarheid van een *vaste* jeugdbeschermer. In drie gevallen was dit niet op orde.

Knelpunten

Ten aanzien van het behalen van de eerste norm, brengt SAVE naar voren dat het lastig kan zijn om eenzelfde jeugdbeschermer het hele traject mee te laten lopen in verband met het personeelsverloop, zwangerschapsverlof, etc. Soms heeft een wisseling van jeugdbeschermer ook met matching met het gezin en/of het kind te maken.

Een groot knelpunt voor SAVE is het hoge verloop van medewerkers, met name van jonge medewerkers. Hoewel SAVE inzet op het werven van personeel en het personeelsbestand nagenoeg sluitend is, bestaat er een kwetsbaar evenwicht tussen het verloop en het aannemen van personeel. Bovendien knelt het verloop van personeel in kwalitatief opzicht, omdat het inwerken een investering vraagt en kennis vervolgens weer verloren gaat. De problemen met het vasthouden van personeel is niet exclusief voor SAVE. Dit probleem is zichtbaar in de gehele jeugdhulp sector.

Een bestuurder van SVMN stelt dat een belangrijke oorzaak van het hoge verloop ligt bij met de aard van het werk, namelijk de complexe en zware doelgroep die SAVE bedient.¹⁵ Daarnaast is de caseload zwaarder geworden zonder dat daar tijd tegenover is komen te staan.

¹⁵ Thematisch Toezicht follow up wettelijke kerntaken van de gecertificeerde instellingen, onderzoeksverslag SAVE en accounthoudende regio Utrecht, 19 september 2020, p. 5.

Tevens ligt er druk op de medewerkers vanwege registratie en verantwoording in relatie tot klachtrecht en SKJ-tuchtrecht. SAVE wil zich (nog) meer gaan inzetten op het vasthouden van personeel en heeft hiervoor verschillende programma's ontwikkeld.

Norm 2 | Voor elk kind met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel tijdig een gedragen koers

Tijdig: De koers is tijdig wanneer deze binnen zes weken is bepaald, of zoveel eerder als de jeugdbeschermer en betrokkenen noodzakelijk achten gezien de onveiligheid / ontwikkelingsbedreiging / recidive risico van het kind. De inspecties hanteren wat betreft de termijn hierbij het principe 'comply or explain'.

Gedragen: De koers is gedragen als deze is uitgezet in samenspraak met het gezin, netwerk en met betrokken professionals.

Wensen, behoeften, mogelijkheden van jeugdigen, ouders en netwerk zijn bekend bij hulpverleners.

De jeugdige en ouders bepalen, binnen hun mogelijkheden, in samenspraak met de hulpverlener de hulpvraag en de doelen van de geboden hulp.

Koers: Er is sprake van een koers bij een jeugdbeschermingsmaatregel als de doelen en de noodzakelijke hulp zijn bepaald, die leiden tot het afwenden van de ontwikkelingsbedreiging / het recidiverisico.

De inspecties spreken van een koers en niet van een 'plan'. In de praktijk wordt de koers vastgelegd in een plan, maar het plan is het middel, niet het doel.

Het moet voor hulpverleners, jeugdigen en hun ouders duidelijk zijn wat de doelen van de hulp zijn en hoe hieraan gewerkt wordt. De doelen en afspraken zijn haalbaar, concreet en ontwikkelingsgericht.

Bevindingen

De jeugdbeschermingsregio Utrecht is er grotendeels in geslaagd om tijdig een gedragen koers uit te zetten voor elk kind met een jeugdbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel.

Op basis van de monitorgesprekken was de verwachting van de inspecties dat de regio niet geheel zou voldoen aan de norm 'tijdig een gedragen koers' tijdens de praktijktoets. De inspecties hebben in totaal 21 casussen uit de periode augustus 2020 en 1 januari 2021 beoordeeld op de aanwezigheid van een koers. In 19 zaken was er een koers. De inspecties hebben in het totaal 18 casussen beoordeeld op de tijdigheid van de koers. Dit was in 12 gevallen op orde. De inspecties hebben 21 zaken beoordeeld op de gedragenheid van de koers. In 17 zaken was dit op orde.

Knelpunten

Medewerkers van SAVE geven aan een hoge werkbelasting te ervaren verband houdende met de complexiteit van zaken en crisissituaties. Door de werkdruk staan jeugdbeschermers voor een dilemma op welke manier ze de beschikbare tijd goed kunnen besteden. Dit gaat soms ten koste van documentatie en registratie, zoals het schrijven van een hulpverleningsplan of plan van aanpak binnen een termijn van zes weken.¹⁶

Als ander knelpunt voor het niet behalen van de norm geeft SAVE aan dat het 'eens worden' met een gezin soms tijd kost, een investering vraagt en dus vertraging kan opleveren. Dit is dan terug te zien in de doorlooptijden. De grote hoeveelheid complexe echtscheidingszaken (meer dan de helft van de totale caseload) maakt het ook lastig voor jeugdbeschermers om aan de vereiste doorlooptijden te voldoen.

¹⁶ Art. 4.1.3 van de Jeugdwet 2015.

SAVE brengt naar voren dat in deze zaken de problemen van het kind vaak worden veroorzaakt door ouderproblematiek en dat de jeugdbescherming is niet ingericht op ouders waar iets mee aan de hand is.¹⁷

De jeugdbeschermers staan onder druk als gevolg van bovengenoemde knelpunten (het hoge personeelsverloop, de werkdruk die medewerkers ervaren, de complexe kind- en gezinsproblematiek). SAVE geeft aan dat de kwaliteit van het werk zou kunnen verbeteren wanneer er meer tijd en geld zou zijn om meer systemisch te werken. SAVE heeft echter financieel geen tot beperkte ruimte voor investeringen in opleiding, reflectie en extra cliëntgebonden tijd. Er is nagenoeg geen financiële ruimte voor innovatie en vernieuwing.

Bevorderende factor

Een positieve ontwikkeling is dat SAVE verschillende acties heeft ondernomen om het risico op normoverschrijding te voorkomen. Zo is de organisatie meer gaan sturen op het behalen van de norm dan voor de start van de doorbraakaanpak. Dit heeft gezorgd voor een andere dynamiek in het werk. Er wordt nu eerder een gedragswetenschapper ingeschakeld en een actie geformuleerd in plaats van dat een jeugdbeschermer zelf nog een aantal weken probeert beweging te krijgen in een casus. Jeugdbeschermers gaan nu sneller om de tafel zitten met een ouder die aarzelt om een plan van aanpak te tekenen met als doel te onderzoeken wat de ouder dwars zit. Samengevat, er wordt korter op de bal gespeeld, er wordt sneller geschakeld met cliënten en het probleem komt eerder op tafel te liggen. Een risico is dat medewerkers van SAVE, LJ&R en WSS ervaren dat er druk gezet wordt op de doorlooptijd, hetgeen spanning kan opleveren met het kunnen creëren van draagvlak bij het gezin voor het plan van aanpak.

Norm 3

Tijdige inzet van passende hulp die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico.

Passende hulp: Hulpverleners bieden hulp die aansluit bij de problematiek, ontwikkelingsbehoefte en mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders. Daarnaast is de hulp bij een jeugdbeschermingsmaatregel passend wanneer professional(s) kunnen toelichten en ouders/jeugdige ervaren dat de hulp bijdraagt aan het opheffen van de onveiligheid/ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk verminderen van het recidiverisico.

De hulp is passend als deze overeenkomt met het plan, dat een gedragen koers bevat. De hulp is ook passend als blijkt dat professional en gezin het ingezette alternatief passend vinden.

Tijdig: De hulp is tijdig wanneer binnen drie maanden na het uitspreken van de maatregel passende hulp is ingezet, of zoveel eerder als de jeugdbeschermer en betrokkenen noodzakelijk achten gezien de onveiligheid / ontwikkelingsbedreiging / recidive risico van het kind. De inspecties hanteren wat betreft de termijn hierbij het principe 'comply or explain'.

De hulp is niet gestart als na de intake het kind / gezin op een wachtlijst terecht komt. Indien het kind / gezin heeft moeten wachten op passende hulp, maar deze is in de doorbraakaanpak tot stand gekomen, dan beoordelen de inspecties dit positief.

Bevindingen

De jeugdbeschermingsregio Utrecht is er niet in geslaagd om tijdig passende hulp die leidt tot het afwenden van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico, in te zetten voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of een jeugdreclasseringsmaatregel.

¹⁷ Thematisch Toezicht follow up wettelijke kerntaken van de gecertificeerde instellingen, onderzoeksverslag SAVE en accounthoudende regio Utrecht, 19 september 2020, p. 5.

Op basis van de monitoringsgesprekken verwachtten de inspecties dat de meeste kinderen met een jeugdbeschermings- en/of reclasseringsmaatregel in de Utrechtse regio's en in regio Flevoland tijdig passende hulp krijgen. Deze verwachting is tijdens de praktijktoets niet bevestigd. De inspecties hebben in totaal voor 28 jeugdigen met een maatregel beoordeeld of de hulp tijdig is ingezet. Dit was voor 22 jeugdigen het geval. De inspecties hebben 30 casussen beoordeeld op de vraag of de hulp passend is. Dit was voor 24 casussen op orde.

Omdat de inspecties het onderzoek kwalitatief hebben ingestoken en naast het uitdiepen van de casussen ook in algemene zin met jeugdbeschermers, zorgaanbieders en jeugdhulpregio's hebben gesproken over de beschikbaarheid van (specialistische) jeugdhulp, kunnen zij een duiding en een richting geven van de knelpunten en de bevorderende factoren bij de tijdige inzet van passende jeugdhulp aan kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel.

Knelpunten

Het zorgaanbod

In de provincies Utrecht en Flevoland zijn er problemen met voldoende zorgaanbod. Uit de helft van de gesprekken die de inspecties voerden met jeugdbeschermers komt naar voren dat het moeilijk is om tijdig hulp in te zetten vanwege de wachtlijsten bij zorgaanbieders. Er is een ontoereikend aanbod van, met name, (zeer) specialistische jeugdzorg. Ook is er beperkt passende hulp beschikbaar als gevolg van combinaties van trauma's of het ontbreken van hulp in de taal die de gezinsleden spreken. Er zijn te weinig crisis- en noodplaatsen voor uithuisplaatsingen. Voor jongeren tussen de 17 en 20 jaar ontbreekt passende hulp voor bijvoorbeeld systeembehandeling of kamertraining. Er is ook een lange wachtlijst voor ouderschapsbemiddeling.

"Soms stagneert een zaak wanneer je te lang moet wachten op hulp. Je kan er niet tegenaan werken als gezinsvoogd. Wanneer er geen hulp wordt geboden, gaat het achteruit met het gezin." *Jeugdbeschermer*

"Mijn cliënten moesten naar een nieuwe plek, omdat het gezinshuis waar zij verbleven, sloot. Gezinsbehandeling was nodig, maar ze moesten driekwart tot een jaar wachten tot er plek was in een nieuw gezinshuis." *Jeugdbeschermer*

Als er geen plek is, dan lukt het vaak niet om elders passende hulp te regelen. Jeugdbeschermers worden dan van het kastje naar de muur gestuurd. De wachtlijstproblematiek leidt dan noodgedwongen tot second-best alternatieven in plaats van passende hulp. Zo komt het voor dat jeugdigen waarover zorgen bestaan noodgedwongen langer in een justitiële jeugdinrichting (hierna: JJI) moeten verblijven, omdat er geen plaats voor hen is in een jeugdzorginstelling. Daarnaast zijn, volgens jeugdbeschermers, de lange wachttijden voor hulp slecht voor de motivatie van het kind en de ouders. Niet alle jeugdbeschermers hebben problemen met het inzetten van passende hulp voor hun cliënten. Voor beginnende jeugdbeschermers is dit vaak lastiger.

Een cliënt was een jongen van 15 jaar die in een JJI werd geplaatst. De jeugdbeschermer wilde hem in elders onderbrengen, maar er was geen plek. Uiteindelijk moest de jongen 2,5 maand wachten in de JJI voordat hij naar een open behandelsetting kon. Gelet op zijn leeftijd was dit geen gepaste overbrugging, aldus de jeugdbeschermer. De jongen was 15 jaar oud en zat tussen oudere jongens. De ouders van de jongen waren boos op de jeugdbeschermer. De motivatie van de jongen en de ouders was weg.

Bron: interview jeugdbeschermer

Een jeugdbeschermer vertelt over een meisje dat moest wachten op hulp bij een organisatie voor hoogspecialistische forensische GGZ. Het duurde zes maanden. Op het moment dat ze er terecht kon, was de hulp niet meer nodig. Het is slecht voor de motivatie van het kind. De jeugdbeschermer stelt dat deze organisatie bij het jeugd-FACT een wachtlijst heeft die fluctueert tussen de drie en zes maanden. Als de hulp er is, pakken ze het positief op. De cliënt van een andere jeugdbeschermer heeft acht maanden moeten wachten op hulp bij dezelfde aanbieder. In de periode dat de jongen moest wachten is hij gerecidiveerd, hij was betrokken bij een geweldsdelict.

Bron: interview jeugdbeschermer

Specifiek voor Flevoland kan de hulpaanbieder Triade-Vitree voor ouderschapsbemiddeling bij scheiding de hoge instroom moeilijk verwerken en er bestaan lange wachtlijsten; soms wel tot zes maanden. Er is ook een stagnatie te zien in het wegwerken van de wachtlijst als het gaat om kinderen en hun gezinnen die wachten op een gezinsopname, pleegzorg, GGZ of andere (hoog) specialistische hulp, omdat er simpelweg onvoldoende aanbod van deze hulp is.

De financiën

In lijn met het landelijke beeld zijn er forse financiële tekorten op het gebied van de jeugdzorg in Utrecht en Flevoland, hetgeen een uitdaging vormt om de gevraagde jeugdzorg te kunnen blijven aanbieden, met name in regio Flevoland.¹⁸ Jeugdbeschermers moeten soms financiële hordes nemen voordat passende hulp wordt gerealiseerd voor hun cliënten. De financiële tekorten zijn dan ook een risico voor stagnatie van de doorbraakaanpak. Daarnaast komt de integrale benadering van jeugdzorg en jeugdcriminaliteit onder druk te staan wanneer er, als gevolg van de tekorten, wordt bezuinigd op algemene voorzieningen of op preventie.

*“Bij het inkopen van hulp wordt er geprojecteerd op andere dingen en niet op de behoeften van de jongeren zelf.”
Jeugdbeschermer*

“Ik ben veel tijd kwijt met onderhandelingen over tarieven en de hoeveelheid hulp. Tegenwoordig ligt de portemonnee op tafel en dan is het afwachten hoe ver die opengaat. Pas daarna wordt gekeken naar welke hulp de cliënt nodig heeft.” Jeugdbeschermer

In 2020 ontstond er in Flevoland een geschil tussen het SWV en de gemeenten over de bekostiging van jeugdhulp voor verblijf.¹⁹ Hierdoor ontstond er vertraging bij de plaatsing van kinderen die wachten op hulp en er dreigde een opnamestop. Inmiddels is er een oplossing gevonden en leggen de gemeenten voorlopig geld bij. Er is een akkoord bereikt waarbij de gemeenten geld bijleggen tot en met eind 2022.

De samenwerking

Tijdens de praktijktoets brengt een jeugdbeschermer naar voren dat er soms veel verschillende organisaties betrokken zijn bij een jongere en dat het dan lang kan duren (weken of zelfs maanden) voordat SAVE een jongere kan plaatsen bij een hulpaanbieder. Andere knelpunten zijn het trage aanmeldtraject voor hulp, het verdwijnen van veel zorgaanbieders en het niet inkopen van bepaalde hulp. Ook komt het voor dat een zorgaanbieder tijdens de intake met het kind bepaalt dat de hulp toch niet passend is, waardoor het kind opnieuw op een wachtlijst komt te staan.

¹⁸ IGJ en IJenV, *Monitorgesprekken SAVE en accounthoudende regio*, 11 november 2020, 2 december 2020, 12 januari 2021 en 22 januari 2021.

¹⁹ Het contract tussen het SWV en Flevolandse gemeenten betreft een taakgerichte bekostiging, namelijk het SWV krijgt per jaar een *lump sum* bedrag en verplicht zich de benodigde zorg te bieden.

In de gesprekken die de inspecties voerden met jeugdbeschermers noemen zij gemeentelijke bureaucratie en stroperige procedures als knelpunten. In Flevoland regelt iedere gemeente op eigen wijze de aanmelding voor jeugdhulp. Het gebrek aan uniformiteit vormt soms een belemmering in de laagdrempelige toegang tot jeugdhulp en een risico om binnen een termijn van drie maanden na het uitspreken van de maatregel passende hulp in te zetten.

De samenwerking en het overleg tussen de Flevolandse gemeenten en SAVE verloopt over het algemeen goed. Met de WSS en LJ&R lijkt de samenwerking met de gemeenten minder vanzelfsprekend te verlopen.²⁰ Voorts lijkt de samenwerking tussen het SWV en SAVE op casusniveau soms stroef te verlopen. Er vinden bijvoorbeeld discussies plaats over de in te zetten hulp waarbij een jeugdbeschermer wil dat de cliënt naar een bepaalde zorgaanbieder gaat, maar het SWV een andere aanbieder voorstelt of intensief ambulante hulp meer geschikt acht. Deze discussies kunnen leiden tot een patstelling en vertragen het proces om passende hulp in te zetten voor het kind. Ook wordt voor sommige cliënten de hulp niet tijdig ingezet, omdat er langdurige discussie bestaat tussen stakeholders over de in te zetten hulp.

Bevorderende factoren

Zoals genoemd, is er binnen SAVE een cultuurverandering in gang gezet, waarbij jeugdbeschermers worden gestimuleerd om eerder aan de bel trekken bij (dreigende) problemen en netwerkpartners te benaderen voor een casuïstiekbespreking en passende hulp te organiseren in plaats van dit zelf proberen op te lossen. Deze werkwijze versterkt het gezamenlijke verantwoordelijkheidsgevoel onder de ketenpartners voor jeugdhulp.

Er bestaat een goede samenwerking tussen partijen, met name in Utrecht Stad. Ketenpartners voelen zich met elkaar verbonden en maken problemen bespreekbaar. Jeugdbeschermers van SAVE noemen als positieve ontwikkeling dat er een bereidheid is onder de ketenpartners om mee te denken en *out of the box* te denken bij het inzetten van passende hulp. Het zorglandschap in Utrecht stad was voorheen erg versnipperd als gevolg van marktwerking in de zorg. Met de komst van de Spoor030 en Koos Utrecht in 2020 is er een samenhangender geheel ontstaan. In andere jeugdhulpregio's is er een vergelijkbare overkoepelende beweging te zien. Het veld van de vele jeugdhulpaanbieders wordt vereenvoudigd en er wordt ingezet op gezamenlijkheid en ketenversnelling. Overigens zijn er verschillende ervaringen van medewerkers van de GI's met Spoor030 en Koos Utrecht. De ene jeugdbeschermer vindt het prettig werken, maar er zijn ook jeugdbeschermers die minder enthousiast zijn. Deze laatste ervaren de platforms, bijvoorbeeld, als onpersoonlijk en bemoeienis met de indicatiestelling.

Er is ook een positieve trend zichtbaar in de regionale samenwerking (regio's onderling en met SAVE). Zoals hierboven besproken hebben ketenpartners commitment uitgesproken omtrent verdere samenwerking op basis van een ontwikkelagenda en een versterkplan. Op regio niveau zijn door de gemeenten en SAVE-verbeterafspraken opgesteld waarmee het proces van verwijzing naar jeugdhulp vereenvoudigd wordt. De Flevolandse gemeenten brengen naar voren dat ze snel kunnen schakelen met SAVE hetgeen een positieve impact heeft op het snel vinden van passende hulp voor jeugdigen met een maatregel.

²⁰ Verdiepend monitorgesprek van 22 januari 2021.

5 Conclusie

5.1 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers

De inspecties hebben in oktober 2020 aan alle jeugdbeschermingsregio's een termijn van vier maanden gesteld om te zorgen dat elke jeugdige met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer heeft en dat voor elk kind met een maatregel tijdig een gedragen koers is uitgezet. De inspecties hebben in maart 2021 een praktijktoets uitgevoerd om te toetsen of aan deze norm is voldaan. De inspecties stellen vast dat de regio voor wat betreft de jeugdigen met een maatregel die wordt uitgevoerd door SAVE grotendeels aan de norm voldoet.

De regio Utrecht/Flevoland en de regionale GI kenmerken zich door een open houding, transparantie en bereidheid om met partijen in gesprek te gaan en mee te denken. Dit is ook herkenbaar in de veranderagenda waarin gestreefd wordt naar onderling vertrouwen en een goede samenwerkingsrelatie met stakeholders, inclusief met cliënten en de versterking als lerende organisatie.²¹ Verder zijn de zakelijke en samenwerkingsafspraken tussen de jeugdbeschermingsregio en SAVE op orde. Er bestaat een contracteringsperiode van zes jaar waardoor er sprake is van continuïteit.

De GI's in Utrecht en Flevoland hebben te maken met knelpunten rond personeel, zoals het vasthouden van personeel en het terugdringen van verzuim. Om kwalitatief goed en tijdig uitvoering te geven aan een jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregel, heeft een GI nodig dat het personeelsbestand op orde is en ruimte biedt voor onvoorziene situaties. Daarnaast is het belangrijk dat een GI kan investeren in de deskundigheid en het werkplezier van hun medewerkers. Dit vraagt om voldoende (financiële) bewegingsruimte bij de GI.

Over de landelijk werkende instellingen (LJ&R en WSS en Briedis) rapporteren de inspecties wat betreft deze normen op geaggregeerd niveau in het landelijke rapport.

5.2 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp

De inspecties hebben in oktober 2020 aan alle Jeugdbeschermingsregio's een termijn van vier maanden gesteld om te zorgen dat elke jeugdige met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp ontvangt. De inspecties hebben in maart 2021 een praktijktoets uitgevoerd om te toetsen of aan deze norm is voldaan. Hoewel de regio een grote inzet laat zien, stellen de inspecties vast dat de regio er niet in is geslaagd om voor elk kind met een jeugdbeschermings- of reclasseringsmaatregel tijdig passende hulp in te zetten.

Wanneer een jeugdige en het gezin te maken krijgen met jeugdbescherming is het nodig dat de noodzakelijke hulp zonder vertraging wordt ingezet. De ontwikkeling van de jeugdige wordt ernstig bedreigd, de jeugdbeschermer heeft beperkt de tijd om in gedeelde verantwoordelijkheid met de ouders de ontwikkelingsbedreiging van de jeugdige af te wenden. Een ondertoezichtstelling bijvoorbeeld, wordt hooguit voor een jaar uitgesproken. De inspecties vinden het niet acceptabel dat deze beperkte tijd, waarin de overheid direct ingrijpt in de verantwoordelijkheid van ouders, wordt gevuld met wachten. Dit beperkt de mogelijkheden die een jeugdbeschermer heeft om samen met de jeugdige en zijn gezin de noodzakelijke stappen te zetten en leidt tot verergering van de problematiek. Een maatregel kan worden verlengd, maar de inspecties vinden het niet acceptabel wanneer deze verlenging het gevolg is van niet tijdige inzet van hulp.

Een te beperkt zorgaanbod en lange wachtlijsten bij aanbieders, met name bij specialistische jeugdzorgaanbieders, blijven kwesties die een risico vormen voor een afwijking van de norm om tijdig passende hulp in te schakelen. Individuele jeugdbeschermers zijn veel tijd kwijt met het uitzoeken naar beschikbare hulp. Voor complexe problematiek, zoals scheidingsproblematiek of ernstige psychiatrie, is onvoldoende passend hulpaanbod beschikbaar.

²¹ SVMN, *Veranderagenda*, 22 mei 2019, pp. 1-6.

Wat betreft het inzetten van passende hulp door de GI benoemden de inspecties in het rapport uit 2019 dat de gecertificeerde instelling de wettelijke taak heeft te bepalen of en, zo ja, welke jeugdhulp is aangewezen bij de uitvoering van de kindbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering. De Jeugdwet schrijft voor dat de GI hiertoe overlegt met het college van de gemeente waar de jeugdige zijn woonplaats heeft. Dit overleg is er primair op gericht om te weten welke jeugdhulp door de gemeente is gecontracteerd en anderzijds dat de gemeente als financier dient te weten welke jeugdhulp nodig wordt geacht (en dus moet worden ingekocht). Dit overleg is niet bedoeld om te komen tot overeenstemming over de bepaling van de jeugdhulp door de GI, de GI heeft hierin de eindverantwoordelijkheid. Goede samenwerking en gezamenlijke besluitvorming op casusniveau tussen gecertificeerde instelling moet gericht zijn op tijdige inzet van de passende hulp voor de jeugdige. Het administratieve en bureaucratische proces mag niet vertragen, of ertoe leiden dat de noodzakelijke hulp aan een jeugdige wordt onthouden. Het overleg dient plaats te vinden met inachtneming van de privacywetgeving en de regels omtrent het beroepsgeheim.

5.3 Vervolg

Het is de inspecties gebleken dat de doorbraakaanpak in de jeugdbeschermingsregio Utrecht een goede ontwikkeling laat zien wat betreft het behalen van de normen. Uit de cijfers van de GI's is een dalende trend waar te nemen van het aantal kinderen dat wacht op passende hulp. Tegelijkertijd is er een aantal structurele knelpunten waar de regio mee aan de slag moet.

De geconstateerde positieve ontwikkelingen en bevorderende factoren, zijn van dien aard dat de inspecties er voldoende van uit kunnen gaan dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om *elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden*.

De inspecties verwachten dat de jeugdhulpregio's, de GI's, hun opdrachtgevers, lokale teams en zorgaanbieders binnen de jeugdbeschermingsregio alsnog aan deze norm voldoen en belemmeringen om aan de norm te voldoen wegnemen. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

Concreet verwachten de inspecties:

- Dat de regio de doorbraakaanpak voortzet voor kinderen met een maatregel die nu wachten op passende hulp. Specifiek voor regio Flevoland verwachten de inspecties dat gemeenten investeren in een goede samenwerking met het SWV, waarbij een gezamenlijke verantwoordelijk voor het waarborgen van een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugdhulp centraal staat.
- Dat de volgende aanpassing wordt gerealiseerd:
 - Dat gemeenten het mogelijk maken dat de GI de noodzakelijk geachte hulp zonder vertraging inzet. Dat wil zeggen dat de inzet van hulp onverwijld plaatsvindt en dat de noodzakelijk geachte hulp niet wordt heroverwogen door de gemeente.

En zorgt voor:

- Structureel en laagdrempelig overleg tussen de partijen als lokale teams en GI's, niet als stap in het beoordelingsproces, maar als inhoudelijke afstemming om te komen tot passende hulp.
- Dat de regio binnen drie maanden een plan maakt dat leidt tot:
 - Een toereikend hulpaanbod voor: ouderschapsbemiddeling, crisis- en noodopvang voor uithuisplaatsingen, systeembehandeling, kamertraining en ouderschapsbemiddeling.

De inspecties zien daarnaast dat er landelijk belemmeringen zijn in het tijdig bieden van passende hulp. Zij spreken de stelselverantwoordelijke ministers hierop aan in het landelijke rapport.

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.

www.igj.nl